

Sygn. akt III AUa 1594/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gerszewska
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji E. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lipca 2016 r., sygn. akt VIII U 31/16

oddala apelację.

SSA Bożena Grubba SSA Małgorzata Gerszewska SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń

Sygn. akt III AUa 1594/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 listopada 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu E. K. prawa do emerytury pomostowej, bowiem nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat oraz po dniu 31 grudnia 2008 r. - nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się zmiany ww. decyzji poprzez przyznanie mu prawa do ww. świadczenia, w tym uwzględnienia do pracy

w warunkach szczególnych okresu odbywania służby wojskowej od dnia 25 października 1975 r. do dnia 12 listopada 1978 r. oraz zatrudnienia w ZP-U P. od dnia 11 maja 1989 r. do dnia 16 lipca 1990 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

W piśmie procesowym z dnia 27 kwietnia 2016 r. ubezpieczony sprecyzował odwołanie w ten sposób, iż jako datę początkową zatrudnienia w ZP-U (...) wskazał 11 maja 1988 r. oraz stwierdził, iż praca wykonywana przez niego była pracą wymienioną w załączniku nr 1 pkt 29 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie VIII U 31/16 oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji. Ubezpieczony E. K., ur. (...), w okresie od dnia 16 lipca 1974 r. do dnia 28 lutego 1991 r. był zatrudniony w Stoczni Marynarki Wojennej w G., przy czym od dnia 25 października 1975 r. do dnia 17 października 1978 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu tej służby, tj. 13 listopada 1978 r., a więc przed upływem 30 dni od jej zakończenia, powrócił na uprzednio zajmowane stanowisko monteru rurociągów okrętowych. Okresy pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w Stoczni Marynarki Wojennej w G. pozwany uwzględnił do pracy w warunkach szczególnych, wymienionych w załączniku nr 1 pkt 29 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.; dalej ustawa o emeryturach pomostowych), przy czym nie zaliczył do tej pracy okresu służby wojskowej ubezpieczonego. W okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. ubezpieczony był zatrudniony w ZP-U (...) Zakład (...) i Termoizolacyjnych w G., na stanowisku malarza – piaskarza. W tym okresie pracował w elektrowni atomowej w NRD, przy remoncie pomieszczeń znajdujących się wokół reaktora. Malował farbami toksycznymi te pomieszczenia oraz piaskował powierzchnie metalowe tzw. węzami, pod wysokim ciśnieniem, które odbijało rdzę. Wykonywał pracę na rusztowaniach przy ścianie, poczynając od dołu na kolanach, w odległości od innego pracownika o ok. 1,5 m. Pomieszczenia, w których wykonywał pracę ubezpieczony, były na ogół duże, miały ok. 50 metrów wysokości. Były to konstrukcje wysokie. Mniejsze pomieszczenia miały 2 metry wysokości. W mniejszych pomieszczeniach ubezpieczony wykonywał czyszczenie oraz konserwację. W pomieszczeniach tych była dobra wentylacja. Ubezpieczony pracę wykonywał w kombinezonie, z powietrzem dostarczonym przez sprężarki oraz w masce. Wykonywana praca wymuszała u niego trudne pozycje ciała, wygięcia. Po dniu 31 grudnia 2008 r. E. K. nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako osoba wykonująca pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz nie zostały z tego tytułu opłacone składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. W dniu 24 sierpnia 2015 r. ubezpieczony, nie pozostający w stosunku pracy, wniósł o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Pozwany uznał, iż udowodnił on wymagany okres składkowy i nieskładkowy, tj. ponad 25 lat stażu pracy. W dniu 16 listopada 2015 r. pozwany wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd I instancji w rozważaniach prawnych odwołał się do treści art. 3-4 oraz art.

49 ustawy o emeryturach pomostowych wskazując, że spornym pozostawało ustalenie, czy ubezpieczony E. K. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust.

1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, zgodnie z treścią przepisu art. 4 ust. 6 tej ustawy oraz, w przypadku ustalenia, że nie spełnia tej przesłanki, czy są podstawy do przyznania ubezpieczonemu prawa do świadczenia w oparciu o przepis art. 49, tj. czy na dzień wejścia w życie ustawy udowodnił wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W toku postępowania ubezpieczony nie wykazał, iż po dniu 31 grudnia

2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, zatem należało podzielić stanowisko pozwanego, iż nie jest zasadnym przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 cytowanej ustawy. Jednocześnie Sąd ustalił,

iż ubezpieczony nie przepracował co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach

w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a jedynie - tak jak stwierdził pozwany - 11 lat, 1 miesiąc i 29 dni. Prace wykonywane przez ubezpieczonego

w okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r., jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, nie są pracami wymienionymi w załączniku nr 1 i 2 do ustawy

o emeryturach pomostowych. Postępowanie dowodowe, wbrew twierdzeniu ubezpieczonego, nie wykazało, by w spornym okresie wykonywał prace wymienione

w załączniku nr 1 pkt 29, tj. prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniu o bardzo małej kubaturze lub z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury, itp.).

Zarówno ubezpieczony, jak

i świadkowie J. D. (1) oraz G. G., w zeznaniach wskazali, iż pracował on jako malarz – piaskarz w małych (2 metry wysokości) i dużych pomieszczeniach (ok. 50 metrów wysokości), o wysokich konstrukcjach, dobrze wentylowanych.

Niewątpliwie ubezpieczony

w spornym okresie nie wykonywał pracy w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze lub

z utrudnioną wentylacją. Odnosząc się do okresu odbywania służby wojskowej Sąd Okręgowy wskazał, iż nawet gdyby uznać ten okres od dnia 25 października 1975 r. do dnia 17 października 1978 r. (2 lata, 11 miesięcy i 24 dni) za pracę

w szczególnych warunkach

w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to okres ten jest niewystarczający do spełnienia przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach

w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ww. ustawy. Ubezpieczony E. K. nie spełnia warunków nabycia prawa do emerytury pomostowej określonych w art. 4 ustawy

o emeryturach pomostowych, ponieważ nie pracował w warunkach szczególnych

w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 4 pkt 6 tej ustawy).

W tej sytuacji, skoro ubezpieczony nie przepracował co najmniej

15 lat w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to nie spełnił również wymagań określonych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Mając powyższe na względzie, Sąd I instancji uznał, iż wydana w sprawie decyzja organu rentowego była w pełni zasadna, w związku z czym odwołanie

ubezpieczonego jako bezzasadne, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku

z powołanymi przepisami, podlegało oddaleniu.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 231, art. 232 i 233 k.p.c. poprzez nierozważenie

w sposób bezstronny oraz wszechstronny całego materiału dowodowego i przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, skutkujące błędem w ustaleniach faktycznych

i niewłaściwym uznaniem, że:

a) prace jakie wykonywał w okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. nie są pracami wymienionymi w załączniku nr 1 i nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych;

b) wyprowadzenie z materiału dowodowego, tj. z jego zeznań oraz świadków J. D. (1) i G. G. wniosków z nich niewynikających, a nadto sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, że praca, jaką wykonywał w firmie A- (...) Sp. z o.o. (poprzednio ZP-U (...), Zakład (...) w G.) na stanowisku malarz piaskarz nie była wykonywana w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze lub z utrudnioną wentylacją, pomimo, że praca jaką wykonywał wymagała stałego obciążenia statystycznego ciała, które było uzależnione od pomieszczeń, w których wykonywał pracę; podczas wykonywania pracy musiał zachować podstawowe zasady BHP polegające na zachowaniu szczególnej ostrożności, zakładania odzieży ochronnej (kombinezonów, masek ograniczających

widoczność i możliwość swobodnego oddychania), pracował w pomieszczeniach o małej kubaturze z utrudnioną wentylacją; jak również sam w złożonych zeznaniach powiedział, że świadczył pracę w pomieszczeniach o małej kubaturze (2 metrów) z utrudnioną wentylacją, praca w pomieszczeniach o małej kubaturze przeważała w okresie ww. zatrudnienia;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4 w zw. z art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z treścią załącznika nr 1 i nr 2 tejże ustawy poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu że:

a) prace jakie wykonywał w okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. nie są pracami wymienionymi w załączniku nr 1 i nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych;

b) okres odbywania służby wojskowej od dnia 25 października 1975 r. do 17 października 1978 r. nie może zostać uznany za okres za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,

3. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy zgodnie z jego brzmieniem za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art.

32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co w konsekwencji spowodowało, że okres odbywania służby wojskowej od dnia 25 października 1975 r. do 17 października 1978 r. nie został uznany przez Sąd za okres za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,

4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż nie spełnił warunków przyznających prawo do emerytury pomostowej;

5. naruszenie prawa tj. § 1 ust. 1 w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy czyszczeniu powierzchni, malowaniu natryskowym cieplnym (Dz. U. Nr 16, poz. 156) w zw. z § 89 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy treść powołanych przepisów w sposób obrazowy ukazuje charakter wykonywanej przez niego pracy w firmie A- (...) Sp. z o.o. (poprzednio ZP-U (...), Zakład (...)

i Termoizolacyjnych w G.) na stanowisku malarz-piaskarz, a w konsekwencji uprawniają na stwierdzenie, że wskazane tam uregulowania dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy pozwalają na uznanie, że praca jaka wykonywał w firmie A- (...) Sp. z o.o. (poprzednio ZP-U (...), Zakład (...) w G.) na stanowisku malarz-piaskarz była pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W związku z powyższym skarżący wniósł o zmianę w całości zaskarżonego wyroku poprzez zmianę decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej, zasądzenie kosztów postępowania za I i II instancję; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku

w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancję.

Ubezpieczony wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z:

- fotografii przedstawiającej pracownika podczas wykonywania obowiązków pracowniczych i arkusza oceny pracownika – na okoliczność wykazania w jakich warunkach była wykonywana praca oraz na okoliczność potwierdzenia, że była wykonywana w pomieszczeniach z utrudnioną wentylacją (k. 117-118 a.s.),

- zeznań świadków: J. D. (1) i G. G. na okoliczności, na które dowód ten został przeprowadzony przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca przedstawił szczegółowo podniesione zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja E. K. nie zasługiwała na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii spełnienia przez ubezpieczonego wynikających z treści art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.

o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.; zwana dalej: „ustawa o emeryturach pomostowych”) przesłanek ustalenia mu prawa do emerytury pomostowej, a w szczególności przesłanki posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, dokonana przez Sąd Okręgowy ocena mieści się w granicach statuowanych treścią art. 233 k.p.c. i nie wzruszają jej zarzuty apelacji.

Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają w szczególności: obowiązek wyprowadzenia przez sąd z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych, ramy proceduralne (ocena dowodów musi respektować warunki określone przez prawo procesowe, w szczególności art. 227-234 k.p.c.), wreszcie poziom świadomości prawnej sędziego oraz dominujące poglądy na sądowe stosowanie prawa. Swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, uwzględnia wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, Nr 17, poz. 655).

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, LEX nr 172176). Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie można zarzucić Sądowi pierwszej instancji naruszenia powyższych reguł.

Nadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko

w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, I ACa 513/05, LEX nr 186115).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Odwoławczy uznał, iż skarżący nie zdołał wykazać błędów w rozumowaniu Sądu I instancji bądź też niezgodności tego rozumowania z zasadami doświadczenia życiowego.

Ponadto Sąd Odwoławczy nie podzielił zarzutu naruszenia art. 231 k.p.c., który stanowi, że domniemanie faktyczne polega na tym, że sąd na podstawie ustalenia jednych faktów wnioskuje o istnieniu innych. Sąd ma w takim wypadku zupełną swobodę wnioskowania na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania dowodowego. Musi ono być jednak poprawne z punktu widzenia zasad logiki (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1969 r., III PZP 24/69, Legalis). Podobnie jak domniemania prawne, składają się one z podstawy

domniemania i wniosku, a różnica między nimi sprowadza się do źródła, z jakiego wyprowadza się wnioski o prawdziwości domniemanych faktów. O ile bowiem przy domniemaniach prawnych to z ustawy wynika, jakie fakty należy uznać za ustalone bez ich dowodzenia, o tyle przy domniemaniach faktycznych rozważane wnioski wyprowadza sąd orzekający, na podstawie własnej oceny okoliczności sprawy i przy zastosowaniu zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania. Wnoskowanie to jest wyłącznie uprawnieniem sądu (a nie jak w przypadku domniemania prawnego obowiązkiem), w ramach którego zachowuje on pełną swobodę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2008 r., II PK 360/07, Legalis). Sąd powinien jednak uwzględniać całokształt okoliczności faktycznych danej sprawy. Domniemanie to bowiem znajdzie zastosowanie zawsze wtedy, gdy z pewnych już udowodnionych i ustalonych faktów można wyprowadzić wniosek o prawdziwości innych faktów, których wykazanie wprost okazuje się nadmiernie utrudnione lub wręcz niemożliwe. Fakty objęte wnioskami domniemania faktycznego nie są zatem przedmiotem dowodu, nie wymagają również twierdzenia. Ich weryfikacja następuje poprzez wykazanie innych faktów, które dla rozstrzygnięcia sprawy nie muszą mieć istotnego znaczenia. Dokonanie prawidłowego domniemania faktycznego wymaga jednakże ustalenia faktów stanowiących jego logiczne przesłanki (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2007 r., I PK 157/07, OSNAPiUS 2009, Nr 3–4, poz. 33).

Zdaniem Sądu Odwoławczego Sąd I instancji wyprowadził trafne wnioski na podstawie własnej oceny okoliczności sprawy i przy prawidłowym zastosowaniu zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania.

W ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., nie popełnił też uchybień

w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji Sąd Odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Ponadto wskazać należy, że w postępowaniu cywilnym ustawodawca wprowadził zasadę kontrydiktoryjności, zgodnie z którą strony zobowiązane są zgłaszać okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 187 k.p.c., art. 210 k.p.c.) i dowody na ich oparcie (art. 232 k.p.c.). Z przepisu art. 232 k.p.c. jednoznacznie wynika, że obowiązek wskazania dowodów obciąża stronę i w związku z tym nie jest rzeczą sądu wyszukiwanie dowodów w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron. Reasumując zgodnie art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. inicjatywa dowodowa spoczywa w rękach strony, nie zaś sądu i pouczenia

w zakresie konkretnych dowodów nie są obowiązkiem sądu. Tak więc sąd cywilny nie ma już obecnie uprawnień do zarządzania dochodzenia dla ustalenia koniecznych dowodów (zob. Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, część pierwsza, postępowanie rozpoznawcze, pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2003, tom I, s. 490). Stąd wniosek, że to strony są gospodarzami procesu w postępowaniu cywilnym i to wnioskodawca oraz zainteresowana powinni zgłaszać wnioski dowodowe na okoliczność podnoszonych przez siebie t

Sąd Apelacyjny podstawie art. 381 k.p.c. oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w postępowaniu apelacyjnym przez skarżącego, albowiem okoliczności sprawy nie wskazywały na konieczność powtórzenia lub uzupełnienia postępowania dowodowego z dowodów osobowych i nieosobowych, tym bardziej, że ubezpieczony i jego profesjonalny pełnomocnik podczas przeprowadzenia tego dowodu przed Sądem Okręgowym mieli nieskrępowane możliwości, poprzez zadawanie pytań świadkom, ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności związanych z charakterystyką pracy strony w okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r., a dowody nieosobowe strona mogła powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

Przechodząc do rozważań prawnych wskazać należy, że ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 887 z późn. zm., dalej jako ustawa emerytalna), określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nowymi regulacjami określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Ustawa o emeryturach pomostowych ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania świadczenia do osób urodzonych po dniu 31 stycznia 1948 r., które prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze rozpoczęły przed dniem

1 stycznia 1999 r. Celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury

z powodu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r.,

II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62 i z dnia 4 września 2012 r., I UK 164/12, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 185, uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 marca 2010 r., K 17/09, OTK-A 2010 Nr 3, poz. 21 oraz uzasadnienie projektu ustawy, Sejm RP

VI kadencji, nr druku 1070).

Wskazany cel ustawy o emeryturach pomostowych realizują przepisy określające warunki nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia, w tym art. 4 i art. 49. W myśl pierwszego z nich, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: (1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.; (2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący, co najmniej 15 lat; (3) osiągnął wiek wynoszący, co najmniej 55 lat dla kobiet

i co najmniej 60 lat dla mężczyzn; (4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony

na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn; (5) przed dniem

1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS; (6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; (7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z unormowania tego wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej

na podstawie art. 4 ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Inaczej rzecz ujmując, osobom wykonującym przed dniem wejścia w życie tej ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej), uwzględnia się do dnia 1 stycznia 2009 r. okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów rozporządzenia z 1983 r., pod warunkiem, że wykonywały po dniu 31 grudnia 2008 r. pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Możliwość ta jest natomiast wyłączona w stosunku do osób, które takiej pracy po wskazanej dacie nie wykonywały, a w rezultacie nie spełniają warunku określonego w art. 4 pkt 6 tej ustawy. W myśl art. 3 ust. 4 tej ustawy, dodatkowym wymogiem pozwalającym na uznanie wykonywania przez pracownika prac, o których mowa w art. 3 ust. 1, jest ich wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688 wskazał, że wymaganie to jest związane z czasem narażenia pracownika na wpływ czynników ryzyka wymienionych w tym ostatnim przepisie. W art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych chodzi o wymiar czasu pracy faktycznie wykonywanej w narażeniu na czynniki ryzyka określone w art. 3 ust. 1 tej ustawy, które powodują, że dane prace są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach. Dlatego dla uznania, że praca jest wykonywana w szczególnych warunkach niezbędne jest jej rzeczywiste wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla pracownika dniówkę roboczą. Za taką wykładnią użytego w art. 3 ust.

4 pojęcia "w pełnym wymiarze czasu pracy" przemawia w szczególności to, że ustawodawca związał go ze sformułowaniem "pracowników wykonujących", co jednoznacznie wskazuje,

że pełny wymiar czasu pracy związany jest z rzeczywistym wykonywaniem prac, o którym mowa w ust. 1, w takim właśnie wymiarze czasu pracy. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdził, że w pełni uprawnione jest w tym zakresie odwołanie się do utrwalonej wykładni podobnych pojęć użytych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r., w myśl której praca

w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych

w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia. W ocenie obecnego składu Sądu Najwyższego, pogląd ten należy uzupełnić o stwierdzenie, że skoro incydentalne (sporadyczne), uboczne i krótkotrwałe - w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach - wykonywanie czynności

w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, nie stanowi podstawy do wyłączenia ich wykonywania z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310 oraz z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86), to - a contrario - sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy

w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej ustawy.

Ponadto możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje art. 49 tej ustawy. Według tego przepisu, prawo to przysługuje osobie, która: (1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; (2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; (3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Oznacza to, że art. 49 w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 269/15, LEX nr 1999817).

W wyroku z dnia 4 września 2012 r. (I UK 164/12, OSNP 2013/15-16/185) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że określenie „okres pracy w szczególnych warunkach lub

o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3”, zawarte w art. 49 pkt 3 ustawy

o emeryturach pomostowych, oznacza okres pracy wskazany w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, bez wliczania do niego okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z przepisami art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace

w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą

z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane

w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy.

Czynniki ryzyka zostały wymienione w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z kolei pod pojęciem prac o szczególnym charakterze ustawodawca rozumie, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Kryteria wymienione w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych nie mogą być stosowane samodzielnie przy ocenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w oderwaniu od ustalenia, czy praca na danym stanowisku została wymieniona w załączniku nr 1 do tej ustawy. Przepis ten zawiera bowiem jedynie specyfikację czynników ryzyka wskazanych w art. 3 ust. 1 i skutkowałam utworzeniem wykazu prac w szczególnych warunkach stwarzając niejako domniemanie, że na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 1 występują czynniki ryzyka - pojedynczo lub łącznie - określone w art. 3 ust. 2 (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 czerwca 2016 r., III AUa 1757/15, LEX nr 2139349).

W sprawie bezsporne jest, iż wnioskodawca ukończył 60 rok życia, posiadał ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz rozwiązał stosunek pracy. Skoro ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to jego uprawnienie do wnioskowanego świadczenia należy określić w oparciu o spełnienie przesłanek wskazanych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Zdaniem organu rentowego wnioskodawca na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych udowodnił okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 1 miesiąc i 29 dni.

Ubezpieczony domagał się zaliczenia do okresu pracy ww. warunkach szczególnych okresu od dnia 25 października 1975 r. do dnia 17 października 1978 r. odbywania zasadniczej służby wojskowej oraz okresu od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. zatrudnienia w ZP-U (...) Zakład (...) w G., na stanowisku malarza – piaskarza – praca w elektrowni atomowej w NRD.

W piśmie procesowym z dnia 27 kwietnia 2016 r. ubezpieczony sprecyzował odwołanie w ten sposób, iż stwierdził, iż praca wykonywana przez niego była pracą wymienioną w załączniku nr 1 pkt 29 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. pracą bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że skoro praca skarżącego wykonywana od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. na stanowisku malarza - piaskarza nie odpowiadała kryteriom określonym w punkcie 29 załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, to nie spełniała też przesłanek wymienionych w art. 3 ust. 1 tej ustawy. To z kolei powodowało, że skarżący, w związku z czym nie mógł skutecznie ubiegać się o prawo do wnioskowanego przez siebie świadczenia.

Sąd Apelacyjny wyjaśnia, że w wyniku reformy systemu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z regulacjami ustawy emerytalnej uległa stopniowej likwidacji możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę, tym bardziej, że ustawodawca oszczędził od rozbudowanego dotychczas systemu świadczeń społecznych. Natomiast cel ustawy o emeryturach pomostowych był dalej idący, gdyż w zamierzeniu ustawodawca dążył do zawężenia grona uprawnionych do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze do ściśle zamkniętego kręgu podmiotów, zdefiniowanych charakterem wykonywanej pracy, i tym samym odstąpił od szerokiego katalogu prac zamieszczonych w dotychczasowych wykazach A i B, stanowiących załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Zgodnie z zapisem art. 3 ust. 1, 2 i 3 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych: Prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w

szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiając przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Przy czym, w myśl ust. 2. art. 3 w każdym przypadku są to prace determinowane siłami natury pod ziemią, na wodzie, pod wodą i w powietrzu.

Celowo ustawodawca nie definiował stanowisk pracy, lecz położył nacisk na charakter wykonywanej pracy, którą określił bardziej lub mniej ogólnie, ale też zamieścił prace określone precyzyjnie. Nie sformułował jednak ustawowych definicji poszczególnych prac. W ocenie Sądu Apelacyjnego, odstąpienie ustawodawcy od prawnego definiowania poszczególnych prac, w nawiązaniu do celu ustawy pozwala przyjąć, że prace te, jako pojęcia prawne powinny być interpretowane zgodnie ze wskazaniem wynikającym z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy i nie mogą prowadzić do rozszerzenia kręgu beneficjentów poza ten, wyznaczony brzmieniem przepisów. To oznacza, że w drodze interpretacji prawnych nie powinno dochodzić do sytuacji, że beneficjentem ustawy zostaje pracownik nie wykonujący pracy oznaczonej w zamkniętym katalogu prac, kwalifikowanej jako wykonywana w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, lecz pracę zbliżoną rodzajowo. W judykaturze aprobowany jest przeciwieście pogląd, że charakter emerytur w niższym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i emerytur pomostowych jest odrębny, a zatem nie wszyscy uprawnieni do emerytur w niższym wieku z racji wykonywania tego rodzaju prac nabyliby obecnie prawo do emerytur pomostowych (wyrok SN, 13.03.2012, II UK 164/11). Również w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że w ustawie o emeryturach pomostowych nastąpiła zasadnicza zmiana konstrukcyjna określenia wykazów prac szczególnych, której celem było ich zobiektywizowanie; w wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych zostały wskazane jedynie te prace, które spełniają kryteria zawarte w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy (wyroki TK: 3.03.2011, K 23/09 OTK 2011.2A.8; 25.11.2010, K 27/09, OTK 2010.9A.109) Warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej określa art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008 r. m.in. wskazując na wymóg okresu pracy w warunkach szczególnych co najmniej 15 lat.

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony w spornym okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. nie wykonywał tylko prac malarskich, gdyż wykonywał także prace piaskowania. Nadto, co wymaga podkreślenia, ubezpieczony nie wykazał również, aby wykonywał prace malarskie w podwójnych dnach statków, w zbiornikach, czy rurach itp. (pkt 29 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych). Dokonując interpretacji punktu 29 załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, wymieniającego jako prace w szczególnych warunkach prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.), zauważyć należy, że zastosowany przez ustawodawcę w tym punkcie spójnik „lub” wyraża wzajemną wymiennąść dwóch części zdania, co należy rozumieć w ten sposób, iż fragment: „w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją” musi być odnoszony zarówno do prac bezpośrednio przy malowaniu, jak i przy nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia.

Gdyby przyjmować pracę malarza - piaskarza jako pracę wykonywaną w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 cyt. ustawy, tylko z tej racji, że wymagała stałego obciążenia statycznego, stosowania środków ochrony indywidualnej, to wypaczałoby intencję ustawodawcy, jednoznacznie wyrażonej w wymogu art. 3 ust. 1 cyt. ustawy, aby prace te były związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku.

W Poradniku do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych – „Zasady kwalifikacji prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze” wydanym przez Centralny Instytut Pracy – Państwowy Instytut (...) w W., wskazano, jako czynniki ryzyka, kwalifikujące do ujęcia w wykazie stanowisk pracy w warunkach

szczególnych przy pracach wymienionych w pkt 29 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych – ciężką pracą fizyczną z bardzo dużym obciążeniem statycznym oraz mikroklimat gorący (s. 95 opracowania).

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. „e” ustawy o emeryturach pomostowych ciężkie prace fizyczne związane są z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmiennej pozycji ciała; przy czym ciężkie prace fizyczne to prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 6300 kJ, a u kobiet - powyżej 4200 kJ, a prace w wymuszonej pozycji ciała to prace wymagające znacznego pochylenia i (lub) skręcenia pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły powyżej 10 kG dla mężczyzn i 5 kG dla kobiet (wg metody OWAS pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50 % zmiany roboczej.

Natomiast zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. „a” ustawy o emeryturach pomostowych prace w warunkach gorącego mikroklimatu, to prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28°C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m².

Ubezpieczony w toku procesu nie wykazał, aby jego praca w okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. odpowiadała kryteriom określonym w punkcie 29 załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. była ciężką pracą fizyczną z bardzo dużym obciążeniem statycznym oraz w gorącym mikroklimacie. Nie wykazano parametrów zidentyfikowanych na zajmowanym przez niego stanowisku pracy czynników ryzyka, w tym odnoszących się do:

- ciężkiej pracy fizycznej - wartości wydatku energetycznego;
- gorącego mikroklimatu przy ciężkiej pracy fizycznej - wartości WBGT;
- ciężkiej pracy fizycznej z obciążeniem statycznym - kategorii obciążenia.

Nadto z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że ubezpieczony w spornym okresie oprócz malowania wykonywał także czynności piaskowania. Ponadto prace malowania nie były wykonywane tylko i wyłącznie w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją. Wykonywał również prace na zewnątrz budynków, przy kominach oraz na wysokich konstrukcjach metalowych. Przy piaskowaniu i malowaniu miał zapewnioną dobrą wentylacja. Ubezpieczony zajmował się malowaniem i piaskowaniem konstrukcji metalowych na wysokościach, nawet do 50 m. Pracował też przy malowaniu i piaskowaniu w mniejszych pomieszczeniach, ale przeważnie ich praca dotyczyła dużych pomieszczeń (zeznania świadka J. D. – k. 53v-54 a.s., zapis na płycie CD – 00:25:26-00:39:57, płyta CD – k. 139 a.s oraz ubezpieczonego o – k. 85 a.s., zapis na płycie CD – k. 00:02:27-00:22:19, płyta CD – k. 86 a.s. w zw. z k. 53-53v, zapis na płycie CD 00:05:03-00:25:26, płyta CD – k. 139 a.s.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, a to co oznacza, że cech pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach nie mogą posiadać inne prace, chociażby zbliżone rodzajowo, których sposób wykonania i jakość mogły obniżyć się z wiekiem. Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że nie można dowolnie przyjmować określonych rodzajów prac do kategorii prac wykonywanych w szczególnych warunkach i to tylko dlatego, że w ocenie ubezpieczonego praca wymagała przestrzegania przepisów bhp i stosowania środków ochrony indywidualnej.

Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach podkreślał, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej, a zatem z pewnością nie wykładni rozszerzającej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, OSNP 2006 nr 13 - 14, poz. 218; 23 października 2006 r., I UK 128/06, OSNP 2007 nr 23 - 24, poz. 359; 29 stycznia 2008 r., I UK 239/07, OSNP 2009 nr 7 - 8, poz. 103; 4 marca 2008 r., II UK 129/07, OSNP 2009 nr 11 - 12, poz. 155; 19 maja 2009 r., III UK 6/09, LEX nr 509028).

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy przyjąć należało, że ubezpieczony nie wykazał aby spełnił przesłankę legitymowania się według stanu na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. 1 stycznia 2009 r., okresem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 4 pkt 2 w zw. z art. 49 ustawy pomostowej i art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, co wyklucza przyznanie prawa do emerytury pomostowej; świadczona przez niego praca w okresie od dnia 11 maja 1988 r. do dnia 16 lipca 1990 r. nie była bowiem wykonywaniem pracy w rozumieniu regulacji z pkt 29 załącznika 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu II instancji zarzut naruszenie prawa tj. § 1 ust. 1 w zw. z § 2 ust.

2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2004 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy czyszczeniu powierzchni, malowaniu natryskowym cieplnym (Dz. U. Nr 16, poz. 156) w zw. z § 89 rozporządzenia Ministra Pracy

i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy poprzez jego niezastosowanie jest bezpodstawny w sprawie o prawo do emerytury pomostowej.

W niniejszej sprawie chodzi o określenie rzeczywistych warunków pracy ubezpieczonego

w spornym okresie, a nie o określanie ustawowych wymogów w zakresie bhp.

Sąd Apelacyjny podzielił również stanowisko Sądu Okręgowego o braku konieczności ustosunkowania się do kwestii zaliczenia zasadniczej służby wojskowej

do stażu pracy w warunkach szczególnych, ponieważ okres od dnia 25 października 1975 r. do dnia 17 października 1978 r. nie jest wystarczający do spełnienia przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W świetle powyższego uznać należało, że wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu, albowiem bezzasadne okazały się zarzuty naruszenia prawa procesowego

i materialnego, wobec czego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń